

Připomínky

k 3. doplněné „Dokumentaci vlivů záměru na životní prostředí Dobývací prostor Horní Olešnice 2“.

Vydeme-li z účelu a poslání vlastní dokumentace EIA, je zřejmé, že tento materiál by měl být jasný, srozumitelný, stručný, postihující dané a hlavní aspekty vlivu navrhované činnosti na životní prostředí. A co hlavně – **měl by být objektivní.**

Bohužel, ve všech těchto kritériích nás předložená dokumentace nepřesvědčila. K otázce akceptování vznesených připomínek k předchozím dvou návrhům EIA se už ani nebudeme vyjadřovat a necháme to na posouzení nestranné a nezávislé osoby. Jedno je však jisté. Převážná většina námi vznesených připomínek a námitek nebyla vyřešena. Naopak, současná dokumentace (3. návrh) se jeví uhlazenější, myšleno tím, že sporné oblasti byly buď vypuštěny, nebo zjednodušeny až bagatelizovány.

Dokladem toho je např. tvrzení hned v ÚVODU: „Po projednání 2. doplňku dokumentace byla celá dokumentace postoupena zpracovateli posudku Ing. Josefu Tomáškoví, CSc., který **vznesl požadavek na aktualizaci příloh dokumentace, a tím i na celou dokumentaci.**“

V konstatování MŽP (Č.j. **5303-7/550/09-10-Ko**) je však důvod uveden poněkud jinak: „Zpracovatel posudku požaduje **striktní vypořádání všech připomínek a aktualizaci celé dokumentace vzhledem ke skutečnosti, že některé materiály jsou již z roku 2007**“. Tento požadavek vyznívá úplně jinak a velmi slušně naznačuje, že materiál je nepřehledný, neucelený s neaktuálními a mnohdy i neprůkaznými podklady, což bylo i předmětem našich připomínek.

A tak nyní opět k některým kapitolám, či tvrzením:

Hluková studie

Předložená hluková studie je velmi obsáhlá a snaží se působit dojmem maximální odbornosti a přesnosti zpracování. Při podrobném prostudování se však jeví velmi nevěrohodně a to hned z několika důvodů.

Popisované měření v bodě A (viz strana 14 hlukové studie) udává měření u hranice oplocení zahrádky domu č.p. 65 v Horní Olešnici, Ždírnici. U uvedeného domu žádná zahrádka s oplocením není. Otázkou je, zda vůbec zde bylo měření prováděno.

Ještě větší nedůvěru v pravdivost předkládané hlukové studie přináší studium obou situačních plánek (příloha 4 a 5). Naznačené šíření zvukových vln zcela ignoruje základní fyzikální zákonitosti. Autorka studie nechává šířit vlny právě těmi směry, kde chybí zástavba, naopak směrem k obytným domům se hluk nešíří nebo se jako zázrakem předpokládá jeho zastavení těsně před nimi. Zajímavé je, že zvukové vlny se podle představ autorky budou šířit raději do kopce, avšak údolím potoční nivy nikoliv.

Ještě výmluvnější je situace u přílohy č. 5. Zde se úroveň hluku, kdy by bylo nutno již přiznat jednoznačně negativní a dlouhodobý vliv nejen na pohodu bydlení, ale i na zdraví obyvatel (tedy + 50dB) jako zázrakem zastaví na zápraží každého stavení. Pokud bude prováděna těžba v jihozápadní části DP, je jednoznačné i bez měření, že dopady šíření hluku se citelně a daleko výrazněji dotknou nejen obyvatel nejbližších stavení, ale všech dalších, jejichž nemovitosti jsou umístěny v linii potoční nivy Ždírnického potoka. Bez ohledu na odborné studie se totiž zvukové vlny budou nejochotněji šířit právě údolní nivou, a nikoliv na vrcholy okolních kopců.

Z materiálu vyplývá, že těžební práce budou probíhat především v letních měsících. Právě proto je jasné, že dopady hluku na obyvatelstvo budou daleko intenzivnější, než naznačuje studie nejen z toho důvodu, že během letních měsíců je většina nemovitostí soustavně obydlena, ale také proto, že způsob bydlení je v letních měsících charakteristický dlouhým pobytem venku v obytných zahradách (tj. v chráněném venkovní prostoru), otevřenými dveřmi, či okny atd.

Hluková studie působí z výše uvedených důvodů velmi nevěrohodně, podle našeho názoru je účelově zpracována a záměrně nepostihuje skutečný stav a vliv hlukového znečištění na obyvatelstvo Ždírnice. Pokud dojde k realizaci těžby na pozemcích překonávajících Ždírnický potok jihozápadním směrem, neexistuje podle našeho názoru varianta (kromě varianty nulové), která by nevystavovala obyvatelstvo obce dlouhodobému působení nadměrným hlukem. V případě starších občanů lze jednoznačně dovodit přímou souvislost hlukového znečištění se zhoršením jejich celkového zdravotního stavu. Takovýto stav bude trvat nejméně deset let. Pro řadu starších obyvatel již navždy!

Hydrogeologický průzkum

V části 6. 2. posudku se uvádí, že vlivem těžby dojde ke snížení hladiny podzemních vod v řádu několik desítek cm až půl metru. Takovéto rozkolísání hladiny spodní vody může být fatálním pro lokalitu výskytu upolínu nejvyššího. Druh je silně vázán na vlhké stanoviště a nelze předpokládat, že takto významný pokles hladiny zásadně nezmění jeho podmínky. Navrhované hydraulické bariéry mohou dle vyjádření zpracovatele posudku do jisté míry odtoku podzemních vod zabránit. Do jisté míry znamená, že pokles bude jen 20 nebo 30 cm, i takováto změna natolik změní podmínky stanoviště, že pravděpodobně dojde k vymizení chráněného druhu.

Jestliže je navrhováno v hydrogeologické studii takovéto opatření, pak si zřejmě její autor jednoznačně uvědomuje silné riziko poklesu hladiny podzemní vody a zásadní změnu podmínek stanoviště. Předpoklad, že deficit výšky hladiny podzemní vody bude vyrovnán přítokem z prameniště, je podle našeho názoru zcela nesprávný. Prameniště se totiž nachází východně od lokality upolínů, tedy níže. Pravděpodobnost, že voda z těchto pramenišť poteče do kopce, se podle našeho názoru blíží nule.

Velmi nejistý je také vliv zásahů v těžebním prostoru do průtoku vody v potoce. Jeho význam úzce souvisí s převažujícími směry zásobování vody z lokality. Ze studie nevyplývá, a ani naše zkušenost s terénem lokality nenasvědčuje skutečnosti, že by byla zásobena pouze ze severního směru, takže riziko úbytku vody v korytě Ždírnického potoka nelze bagatelizovat. Podle našeho názoru je vysoké.

Vzhledem k výskytu řady chráněných či ohrožených druhů v potoce (mihule potoční, rak říční, vranka obecná) nemůžeme tuto skutečnost přehlédnout. Pokles hladiny vody ve Ždírnickém potoce by mohl znamenat zásadní ohrožení jejich výskytu.

Nevyjasněné nadále zůstává riziko průsaku jemných kalů do koryta potoka a přímé ohrožení živočišných druhů tímto způsobem. Znovu připomínáme, že těžební záměr přímo zasahuje do lokálního prvku ÚSES, tj. do biokoridoru Ždírnický potok a jeho realizace může vést k jeho nevratnému poškození.

Zoologický průzkum

Přestože jsme ve svých připomínkách k dokumentaci EIA konstatovali, že zoologický průzkum byl proveden nedostatečně a závěry ke vlivu na živočichy vycházely z nepravdivých a nedostatečných informací, a tudíž žádali shodně se zpracovatelem posudku Ing. Josefem Tomáškem, CSc. aktualizaci příloh dokumentace, **opět se tak nestalo!**

Celá tzv. aktualizace zoologického průzkumu provedená ing. Veselým se týkala pouze obojživelníků a plazů a smrškla se na pouhé dvě návštěvy v dubnu 2011. Zpracovatel mj. konstatoval, že opět např. ropuchu obecnou v lokalitě záměru ani v navazujících plochách nenalezl, přestože při pozorování prováděném členy občanského sdružení Pod Rovněmi i přizvanými zoology (RNDr. Jitka Vilímová, CSc, RNDr. Michal Branžovský) byly v jarních měsících dubna i května 2011 pozorovány desítky až stovky ropuch při migraci mezi nivou Ždírnického potoka a přilehlými biotopy. Již tento fakt ukazuje na nevěrohodnost průzkumu provedeného ing. Veselým. Další živočišné skupiny doplněny ani aktualizovány nebyly, přestože průzkum ostatních skupin živočichů provedený v roce 2008 obsahoval rovněž výrazné nedostatky (např. umístění zemních pastí 31. 8. 2008 je z hlediska ročního období hluboko za vrcholem výskytu hmyzu, mnohé druhy, jako je např. mihule potoční, čolek horský, konopka obecná, rehek zahradní, slepýš křehký, ropucha obecná, které byly zastiženy zpracovateli souběžných průzkumů zadaných občanským sdružením v žádné z verzí EIA nejsou uváděny aj.).

Při zoologickém průzkumu v r. 2011 bylo zjištěno zničení lokality s výskytem silně ohroženého druhu ještěrky živorodé majitelem pozemku, který zde provedl vodohospodářské zásahy přímo v biotopu výskytu tohoto druhu. Můžeme jen předpokládat, že majitel o výskytu tohoto druhu nevěděl a že tudíž nešlo o záměrné zničení lokality tohoto chráněného druhu. V každém případě menší část biotopu ležící těsně pod lesnatou strání byla zachována, a tudíž lze předpokládat, že populace ještěrek nebyla zcela zničena, případně dojde opětovně k jejich migraci z blízkého okolí. Jak lehce, téměř s uspokojením, bylo konstatováno, že biotop byl zničen a tudíž není co řešit! Problém neexistuje. Ale je tomu skutečně tak?

Botanický průzkum

I když kvalita botanického průzkumu výrazně předčila průzkum zoologický, zůstává zde mnoho nejasností týkajících se ovlivnění flóry a vegetace v dobývacím prostoru a v jeho bezprostředním okolí. Na rozdíl od živočichů jsou rostliny striktně vázány na podmínky stanoviště a jakýkoliv výkyv může znamenat jejich neodvratný zánik. To se týká zejména výskytu upolínů nejvyšších v těsném sousedství těženého prostoru.

Vlivy na flóru, faunu a ekosystémy

Z dokumentace vyplývá, že těžba bude mít na tyto složky nepříznivý a dlouhodobý vliv. Pro živočichy to znamená ztrátu lokalit výskytu, migračních koridorů, a ovlivnění potravních příležitostí, z hlediska vegetace se jedná o ztrátu stávajícího vegetačního krytu, který již nelze ve stávající podobě nikdy obnovit a jmenovitě vliv na populaci chráněného upolínu nejvyššího.

Všechny tyto negativní vlivy dokumentace EIA sice připouští, avšak zdůrazňuje, že se jedná o vliv „dočasný“, tudíž méně významný. S tímto tvrzením nemůžeme souhlasit, neboť pojem dočasnost lze opravdu chápat různě a máme s ním všichni své zkušenosti. V dokumentaci EIA není a ani nemůže být stanoveno, jak dlouho může tato dočasnost trvat, avšak vzhledem k tomu, že se jedná o živou složku, jejíž obnova může trvat desítky až stovky let (zda-li k ní vůbec někdy dojde), nelze vlivy tímto rčením „že se jedná jen o dočasnost“ bagatelizovat.

Vlivy na chráněná území, významné krajinné prvky, ÚSES a krajinu

Nejvýznamnější vliv bude mít těžební činnost na potoční nivu Ždírnického potoka, která je významným krajinným prvkem a patří k nejvíce ohroženým ekosystémům. Toto ovlivnění znamená mj. snížení její ekologicko-stabilizační funkce, ztrátu stávajícího vegetačního krytu, ovlivnění hydrologických poměrů, a ovlivnění rostlin a živočichů (viz výše). Záměr přímo zasahuje do lokálního prvku ÚSES, tj. do biokoridoru Ždírnický potok, který je charakterizován v Generelu SES (Baladová, Koulová, 1996) jako významné liniové společenstvo umožňující migraci mezi jednotlivými biocentry. Není tedy pravdou, jak se píše v dokumentaci EIA, že záměr je veden v blízkosti tohoto biokoridoru, těžba do něj bude přímo významně zasahovat. Minimální šířka lokálního biokoridoru je stanovena na 20 m a tudíž se stane součástí těžebního prostoru. Generel místního SES předepisuje v tomto biokoridoru sekání nivních porostů a bezorební obnovu. Jak mohou být splněny

podmínky tohoto Generelu, když těžbou dojde nejen k „totálnímu přeorání“, ale odebrání vrstev půdy až do hloubky 5 m.

Posudkem Agentury ochrany přírody a krajiny ze dne 12. 11. 2009 bylo doporučeno registrovat nivu Ždírnického potoka jako významný krajinný prvek ve smyslu § 6 Zákona o ochraně přírody a krajiny.

K připomínkám jednotlivých orgánů a účastníků řízení

1. ad Závazné stanovisko MěÚ Trutnov, odbor životního prostředí z 22. 6. 2009

Toto stanovisko k zásahu do významného krajinného prvku Ždírnický potok bylo Krajským úřadem v Hradci Králové zrušeno (viz čj.: 892/ZP/2010 – Nj – 4 ze dne 12. 3. 2010).

2. ad požadavek ČIŽP

Česká inspekce životního prostředí ve svém vyjádření požadovala doplnění dokumentace o podrobný hydrobiologický průzkum dotčených vodních toků, neboť shledala, že dokumentace vůbec neřeší možné splachy jemných částic z míst zasažených těžbou a deponiemi a považuje jakékoliv splachy a zákal za nepřipustný zásah, který je proti zájmům ochrany přírody.

Podrobný hydrobiologický průzkum nebyl zpracovateli přiložen v žádném z doplňků k dokumentaci EIA. Souhlasně s požadavkem ČIŽP trváme z důvodu výskytu ohrožených druhů v dotčených vodních tocích (mihule potoční, rak říční, vranka obecná) na doplnění tohoto hydrobiologického průzkumu. Všechny jmenované druhy jsou velmi citlivé na změnu kvality vody a je vysoká pravděpodobnost, že k tomu v souvislosti s těžbou dojde. Zároveň máme odůvodněné obavy, že dojde též k poklesu vodní hladiny až dočasné ztrátě vody z koryta vodního toku, neboť dno těžební jámy bude pod potočním dnem (hloubka těžební jámy jde do 5 m pod stávající povrch) a na základě fyzikálních zákonů je vysoké riziko průsaku vody z potoka do těžební jámy.

3. Lesy České republiky, vyjádření ze dne 14. 7. 2010

Těžko pochopitelná je změna vyjádření lesů ČR, kdy v původním vyjádření ze dne 3. 2. 2010 trvaly na zachování ochranného pásma lesa v šíři 50 m (což je dané zákonem č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon)) a následně po jednání vyvolaném oznamovatelem RNDr. J. Štýbrem změnily po necelém půl roce (dne 14. 7. 2010) zcela své stanovisko a bez jakéhokoliv odborného zdůvodnění zúžily požadovanou vzdálenost těžby od lesního porostu na pouhých 7 m(!), přestože se na záměru těžby ani v území vůbec nic nezměnilo! Znamená to, že si pracovníci lesů ČR dokumentaci k těžbě původně vůbec nepřečetli, nebo se lze domnívat, že v rámci ústního jednání s RNDr. Štýbrem se „nějakým způsobem“, který vyhovoval oběma stranám „dohodli???“

Trváme na tom, aby Lesy ČR řádně zdůvodnily, proč došlo k tak náhlé a výrazné změně jejich stanoviska! Těžba, která bude zasahovat těsně k okraji lesa, bude mít bezesporu výrazný vliv na les jakožto významný krajinný prvek a jeho biotu, tudíž se domníváme, že souhlasné stanovisko ke stavbě v ochranném pásmu lesa je neopodstatněné a upřednostňuje zájmy těžařů před ochrannou lesa!

Přes vyznačené námitky k vypořádání připomínek k uvedené dokumentaci **za základní střety, zejména z hlediska ochrany přírody a krajiny, nadále považujeme:**

1. Těžba je situována přímo v potoční nivě, která je významným krajinným prvkem dle ustanovení § 3, odst. 1 písm. b) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Pokud by došlo k realizaci těžby, tato potoční niva bude nevratně zničena.
2. Téměř celý těžební prostor leží zároveň v ochranném pásmu lesa, který je též významným krajinným prvkem dle výše zmíněného zákona.
3. Územím zároveň prochází lokální biokoridor Ždírnický potok, není respektováno jeho ochranné pásmo ani nejsou navržena taková opatření, která by vyloučila vliv těžby na tento stabilizační prvek ÚSES. V návrhu opatření generelu místních SES je uvedeno, že louky v nivě je nutno sekat, bezorebně obnovovat dosevem víceletých a vícedruhových travních směsí. Těžba, kterou dojde k totálnímu zničení vegetačního krytu je logicky s tímto generelem ve střetu.
4. Od lokality chráněného upolínu nejvyššího není těžební prostor oddělen dostatečně širokým ochranným pásmem a není nijak vyřešen předpokládaný nežádoucí pokles vodní hladiny na lokalitě tohoto chráněného druhu.
5. K nežádoucímu ovlivnění biotopu nivní louky, mokřadu, meandrujícího potoka, břehových porostů a lokalit chráněných rostlin a živočichů dojde nejen po dobu těžby plánované na 10 let, ale ve skutečnosti navždy, ani sebelepší rekultivace nedokáže zabránit nevratným změnám.
6. Opakovaně poukazujeme na nedostatečnost v biologickém posouzení lokality a na výskyt dalších vzácných a chráněných druhů živočichů, které nebyly v dokumentaci EIA vůbec uvedeny.
7. Záměr těžby českých granátů v navrhované lokalitě je v rozporu s **urbanistickou studií obce** Horní Olešnice, schválené zastupitelstvem obce, kterou obec stanovila celkovou koncepci rozvoje území obce a ochranu jeho hodnot.
8. Záměr těžby je odmítán obyvateli obce (viz petice). V dalším ani nelze předpokládat, že zastupitelé obce dají souhlasné stanovisko k těžbě.
9. V neposlední řadě je i záměr těžby českých granátů v rozporu s republikovými prioritami územního plánování pro udržitelný rozvoj území stanovených Politikou územního rozvoje České republiky 2008, která určuje požadavky na konkretizaci úkolů územního plánování a základní podmínky pro naplňování těchto úkolů, konkrétně v bodě (14) PÚR ČR 2008, kde se kromě jiného uvádí, že se mají ve veřejném zájmu chránit a rozvíjet přírodní, civilizační a kulturní hodnoty území, včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví. Zachovat ráz jedinečné urbanistické struktury území, struktury

osídlení a jedinečné kulturní krajiny, které jsou výrazem identity území, jeho historie i tradice ...

proto negativní stanovisko občanského sdružení k těžbě stále trvá.

Závěr

Stalo se už pravidlem, v případech kdy je nezbytné přiznat vliv budoucí těžby na životní prostředí, že tento vliv je záměrně potlačován až bagatelizován. Vše je podrobena jedinému, a to dosažení vytýčeného cíle – těžby.

A opět tu vyvstává ona základní a prvotní otázka, která není nikdy zodpovězena:

Vycházíme-li z faktu, že nerostné bohatství je majetkem státu, jaký přínos z plánované těžby bude mít stát, potažmo společnost? Nechá se tento přínos vyvážit všemi devastujícími a negativními jevy, které těžbu provází? V dnešní době, kdy průmyslovým rozvojem společnosti zanikají poslední zbytky nezasažené přírody je každý takovýto zásah velmi bolestivý a v podstatě nevratný. Jsme přesvědčeni, že v tomto případě ona pověstná miska vah je zcela nakloněna ve prospěch zachování přírody a krajiny.

V Horní Olešnici, Ždírnici dne 7.10.2011

Přílohy: 2x foto uvažované lokality pro těžbu

Lokalita, která má být obětována těžbě českých granátů

